గంగాపుత్రుడు

చేపలు పట్టడంలో తండ్రికన్నా మొనగాడని మెచ్చుకుంటున్నారు బెస్తలందరు రత్తాల్ని, తన పేరు, తన పేరేకాదు తర తరాలుగా వస్తున్న తమ వంశము పేరు నిలబెట్టిన కొడుకు పుట్టినందుకు రాఘవులు చెప్పరాని ఆనందం పొందుతున్నాడు. ఒక్కగా నొక్కడే గాబట్టి ప్రాణంగా చూసుకుంటున్నాడు తల్లి తండ్రులు రత్తాల్ని. ఒంటరిగా ఎప్పుడూ పోనివ్వడు కొడుకుని. తను తెప్ప మీదలేందే కొడుకుని చేపలకు పంపడు. తోటి బెస్తలు మేమంతా వున్నాం మాతో పంపు ఫరవా లేదు అన్నా ఒప్పుకోడు రాఘవులు. సాటిలేని బెస్త అనిపించుకున్నా తండ్రి చాటువాడుగా పెరుగుతున్నాడు రత్తాలు. ఒకవేళ తండ్రి మెత్తబడ్డా తల్లి కోటమ్మ లబోదిబో మంటుంది తండ్రి లేకుండా కొడుకు బయలుదేరితే. బందరుకోటలో రాఘవులంటే గజ యీతగాడని పేరు. ఉక్కులాంటి మనిషి. అలాంటి రాఘవులు నలభయ్యోపడిలో పడ్డతర్వాత అడపా తడపా ఖాయిలా పడుతున్నాము. ఇదివరకు మాదిరి సముద్రములోకి పోలేక పోతున్నాడు. ఒకమారు చేపలకి వెళ్తే రెండు మూడు రోజులు బాధ పడుతున్నాడు జ్వరముతో, దగ్గుతో, ఈగానాల మూలంగా రాబడి తగ్గింది.

రత్తాలు తండ్రి పరిస్థితిచూసి తండ్రిని పూర్తిగా విశ్రాంతితీసుకోమన్నాడు. ఇరవై యేళ్ళవాడయ్యాడు గాబట్టి రత్తాలు ఇంటి కష్టసుఖాలు బాగా గ్రహించాడు. రాఘవులికి దుఃఖం పొర్లుకొచ్చింది. తన వంట్లో ప్రాణంవుండగా కొడుకు తను లేకుండా పడవెక్కడం సహించ

లేనన్నాడు తండ్రి. ఎన్నో విధాల తండ్రికి చెప్పాడు. తల్లికికూడా చెప్పాడు. మొదట్లో యిద్దరూ అంగీకరించలేదు. కుటుంబ పరిస్థితులు నానాటికి అధ్వాన్న మవుతున్నాయి, రత్తాలు తండ్రికి తిరిగి చెప్పాడు. తాను చేపలకి వెళ్తానని, చివరకి తనతోటి బెస్తల్ని పిలిచి కొడుకుని అప్పగించాడు రాఘవులు కళ్లనీళ్లతో. అంతా ధైర్యంచెప్పారు. సింహం లాంటి కొడుకుని సముద్రములోకి పంపడానికి భయపడొద్దన్నారు.

రత్తాలు సముద్రంలోకి పడవమీద వెళ్లటం ప్రారంభించాడు. దిట్టమైన బెస్త. చేపలకేం కొదవ! కొల్లలుగా పట్టుకొస్తున్నాడు. సాయంత్రం అయ్యేటప్పటికి తల్లి రత్తమ్మ గట్టున కొడుక్కోసం కనురెప్ప వాల్చకుండా నిరీక్షించేది. గంపెడు చేపలు తెచ్చేవాడు రత్తాలు.

బజారు పట్టుకెళ్ళి అమ్ముకొచ్చేది కోటమ్మ కుటుంబం ఖర్చులకు రాబడి సరిపోయేది.

రాఘవులికి దగ్గు తగ్గలేదు. ఫైగా ముదిరింది. ఒకనాడు తండ్రి బందరు పెద్దాసుపత్రికి తీసుకెళ్లాడు రత్తాలు. పరీక్ష చెయ్యాలన్నారు డాక్టరు. ఎక్సురే ఫోటో తీశాడు. పెద్ద డాక్టరు నిట్టూర్చాడు. క్షయ అంకురించింది. మదనపల్లి గాని మద్రాసు గాని తీసుకువెళ్లమని సలహా ఇచ్చారు

రాఘవులకి యిదివరకే అనుమానంవుంది, లోలోపల బాధ పడుతున్నాడేగాని ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు. పెద డాక్టరు ఒక్కసారి కుండబద్దలు కొట్టినట్టు చెప్పడంతో రాత్తాలుకీ, తల్లికి కడుపు చెరువులయిపోయాయి.

తిరిగి ఇల్లుచేరుకున్నారు, బరువు గుండెలతో, తండ్రిని రక్షించుకోవడం తలధర్మం అని తెలుసుకున్నాడు రత్తాలు. కాని అంతా డబ్బుతో పని, రాఘవులు కూడా ఆ విషయంగురించే బాధపడతున్నాడు.

చికిత్స ఖర్చులు లేకపోయినా అక్కడికి పోవటానికి. రైలు ఖర్చులకు, పైఖర్చులకు, సొమ్ము కావాలి

రాఘవులుదగ్గర నిల్వసొమ్ము ఏమీలేదు. రత్తాలు సంపాదన ఏ రోజు కారోజు తిండికి సరిపోతుంది.

రత్తాలు పైకం గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించాడు, ఒక ఆలోచన తట్టింది. స్వంతపడవ కళ్ళలో మెదిలింది. దాన్ని అమ్మితే తండ్రి ప్రాణం కాపాడవచ్చని రత్తాలుకు ధైర్యంకల్గింది.

మాటలు తడబడుతూ తన అభిప్రాయం 'తండ్రికి చెప్పాడు. రాఘవులు గతుక్కుమన్నాడు. కొలకులో నీళ్ళునిల్చాయి. 'ప్రాణం కన్నా ఎక్కువయిందిరా పడవ మనకి, దాన్ని తెగనమ్మితే బతుకు దారేదిరా?' అన్నాడు రుద్ధకంఠంతో. అంతకుతప్ప వేరేమార్గం లేదని

రాఘవులికి తెలియకపోలేదు.

'అవునే, అయ్యా! నీ ప్రాణం సరిగ్గావుంటే యిలాంటి పడవలు మరో రెండు సంపాదించొచ్చు. నేనువెళ్ళి మరిడయ్య బాబాయితో చెప్పి రెండుమూడు రోజుల్లో వాకబు చేయమంటాను' అన్నాడు.

రాఘవుల్కు కళ్ళలోంచి నీళ్ళురాలాయి. 'సరే చెప్పు' అన్నాడు. బొంగురు గొంతుకతో.

రత్తాలు వెళ్ళి మరిడయ్యతో చెప్పివచ్చాడు.

మర్నాటికి బేరంవచ్చింది. మూడొందలు రూపాయలకి ఖాయం అయింది. రాఘవులు తన పడవ అమ్మేశాడు. పైకం చేతికొచ్చింది. రాఘవులు ఆరోగ్యం నానాటికి దిగజారుతుండటంవల్ల రత్తాలు, తల్లి ఖంగారు పడుతున్నారు.

కోటమ్మ అన్న గంగన్న మద్రాసులో వుంటున్నాడు. కష్టంలో

అదుకుంటాడని కోటమ్మ నమ్మకం. అందుకని మద్రాసే వెళ్లెందుకు నిర్ణయించుకున్నారు.

మర్నాడే బయలుదేరారు. బెజవాడవచ్చి ప్యాసింజరులో, మద్రాసు చేరుకున్నారు.

ముందుగానే పుత్తరం రాయటంవల్ల గంగన్న సెంట్రలు స్టేష నుకు వచ్చాడు. బావ అనారోగ్యస్థితి చూసి వాపోయాడు. మేనల్లుణి చూసి, ఓరీ, రత్తాలు! ఎంత వాడివయ్యావురా, అని పలకరించాడు.

"ఏం చెల్లమ్మా! బావకు సుస్తీ అని మాటవరస కన్నా ఎప్పుడూ రాయించలేదేమే?" అని అడిగాడు ఆశ్చర్యంగా.

"మాకు మటుకేం తెలుసన్నా! పెద్దదొర చెప్పాక తెలిసింది. వెంటనే బయలుదేరాం సీమీదే ఆశ పెట్టుకుచొచ్చాను." అని కళ్ళతడి పెట్టుంది కోటమ్మ.

గంగన్న పాక ట్రిప్లికేనులో సముద్రానికి దగ్గర్లో వుంది. ఇల్లు చేరుకున్నారు గంగన్న భార్య సత్తెమ్మ చుట్టాలందర్నీ పలకరించింది గంగన్న కూతురు భూషమ్మ బావను చూసి సిగ్గుపడింది. కాని క్రీ గంటితో చూసి బావను మెచ్చుకుంది లోలోపల. కోటమ్మ మేనకోడల్ని దగ్గిరకు తీసుకుని ఆప్యాయంగా పలకరించింది.

ఆ మరుసటి రోజే రాఘవుల్ని తాంబరం క్షయాసుపత్రిలో చేర్చారు. ఆస్పత్రిలో దగ్గర యింకెవ్వరూ వుండనవసరం లేదు. అన్ని ఏర్పాట్లు ఆస్పత్రిలోనే సమకూరుస్తారు. అందువల్ల కోటమ్మ రత్తాలు ఇంటి దగ్గరే వున్నారు. రత్తాలో, గంగన్నో ఎవరో ఒకరు ప్రతిరోజు వెళ్ళి రాఘవుల్ని చూసి వస్తున్నారు.

గంగన్నకి ఒక్కగానొక్క చెల్లెలు కోటమ్మ చెల్లెలండే ప్రాణం. ఎబదులోనూ ఆపదలో వచ్చిందని మరింత ప్రాణంగా చూస్తున్నాడు.

బావను చూసి మొదట భూషమ్మ సిగ్గుపడింది. బావను క్రితంటి మాదు మూడేళ్ళ క్రిందట వచ్చినప్పుడు చూసింది. అప్పుడు తనకి పన్నెండేళ్లు, ఇద్దరూ కలసి మెలిసి తిరిగేవారు. రకరకాల కబుర్లూ, కథలూ చెప్పుకునేవారు. సాయంత్రంపూట సముద్రం పొద్దుకెళ్ళి తండ్రి కోసం ఎదురు చూస్తూ వుండేవారు. గంగన్న వచ్చేవరకు కెరటాలతో ఆడుకునే వారు. అప్పుడు అత్తా, బావ పదిహేను రోజులుండి తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. అవన్నీ గుర్తుకొచ్చాయి. యిద్దరికీ వారి సిగ్గు క్రమంగా మాయమై పోయింది.

రత్తాలు తన యింట్లోనే వుండటం భూషమ్మకు మహానందంగా వుంది. ఆమెలో క్రొత్త వెలుగు పొడ చూపింది. ఇదివరకు మనో పథంలో చూసుకుంటున్న బావ ఎదురుగా వుండటం ఆ అనుభూతికి కారణం. భూషమ్మ బంగారు బొమ్మగా కనిపించింది రత్తాలుకి. ఎన్ని ముచ్చట్లు చెప్పినా యింకా చెప్పబుద్ధి అయ్యేది. ఆమె తేనెపలుకులు ఎంత విన్నా తనివి తీరేది కాదు.

కాని రత్తాలుకి తండ్రి వ్యాధి గురించి బెంగగా వుంది. దానికి తోడు తాను పూరికే వుంటున్నాడు. చేతిలో పైకం హరించిపోతోంది. తానుకూడా చేపలు పట్టడానికి వెళ్ళాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. తన అభిప్రాయం తల్లికి చెప్పాడు. పరిస్థితుల దృష్ట్యా తల్లి సమ్మతించింది.

ఆ సంగతి గంగన్నకు చెప్పాడు. "అదేమిట్రా! వస్తున్నా నీకెవరు చెప్పార్రా చుట్టంగా వచ్చిన వాడివి పని చేయటం ఎందుకురా? అన్నాడు.

"అది కాదు మామా. ఏదో చుట్టం హాపుగా రాలేదుగా. ఎంత కాలం వుండాలో తెలియదాయె. నువ్వు మాత్రం ఎక్కడ నుంచి తెస్తావు అందరికీ. నాకు బాగా అలవాటే మామా. బందర్లో సముద్రం లోకి వెళుతూనే ఉన్నా మీ కట్టమతం నాకో లెక్కా జమా, రేపట్నుంచే నే కూడా వస్తా మామా." అన్నాడు రత్తాలు.

గంగన్న కాదనలేక పోయాడు.

ఆ మర్నాటి నుంచీ రత్తాలు చేపలు పట్టడానికి వెళ్తున్నాడు. గంగన్న మేనల్లుడి నేర్పు చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు గంగన్న. కాదు తోటి బెస్తలు కూడా రత్తాల్ని పొగిడాడు. పెద్ద పెద్ద చేపల్ని సునాయాసంగా పట్టేవాడు.

రోజూ సముద్రంలోకి వెళ్ళేముందు గంగమ్మ తల్లికి పూజ చేసి భూషమ్మ, తండ్రికి బావకు మొఖాన కుంకుమ పెట్టేది. వాళ్ళని కాపాడమని గంగమ్మ తల్లికి వేయి దండాలు పెట్టేది. ప్రొద్దు క్రుంకగానే ఒడ్డునుండి ఎదురుచూసేది. అల్లంత దూరంలో తండ్రి బావవున్న కట్టమరం చూసి చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించేది. హృదయంలో పొంగే ఆనంద తరంగాలు కళ్ళలో ప్రతిబింబించేవి. తను తెచ్చిన చేపలు భూషమ్మకు అనందించేవాడు రత్తాలు.

ఒక్కొక్కప్పుడు గంగన్న తాంజరం ఆసుపత్రికి వెళ్తొండేవాడు బావగారిదిని చూట్టానికి అపుడు రత్తాలు ఇతర బెస్తలతో సముద్రానికి వెళ్ళేవాడు. రాఘవులు ఆరోగ్యం మునపటికన్నా నయంగావుంది. క్షయ యింకా ప్రారంభావస్థలోనే వుండటం వల్ల తిరిగి పూర్తిగాస్వస్థత చేకూతుతుందని డాక్టరు ధైర్యం చెప్పాడు. అదివిని కోటమ్మ మంగళసూత్రం కళ్ళకద్దుకుని పరమాత్ముడికి కోటి నమస్కారాలు అర్పించింది

ఒకరోజున గంగన్న బావమరిదిని చూడడానికి వెళ్ళాడు. ఉదయంనుంచే కాంచెరి మబ్బు మబ్బుగా వుంది.

బెస్తలందరితో పాటు రత్తాలు కూడా చేపలు పట్టడానికి బయలుదేరాడు. ఎందుకో భూషమ్మ మనస్సు ఆనాడు కలతపడింది. "మబ్బుగా వుంది ఇవ్వాళ మాని రేపు వెళ్ళకూడదా?" అంది గోముగా.

రత్తాలు నవ్వాడు. భూషమ్మ ముఖంలోకి ప్రేమగా చూస్తూ, నాకేం భయం భూషీ! ఈ మబ్బులు వుంటాయా? కొంచెం గాలవిసి రే పోతాయి. దీనికే జడిసి మానుకుంజామా" అన్నాడు ప్రయాణమౌతూ.

కట్టమరంమీద రత్తాలు సముద్రంలోకి వెళ్ళాడు తోటి బెస్తలతో. రెండు గంటల తర్వాత మబ్బులు బాగా క్రమ్మాయి. గాలి కూడా జోర యింది. మబ్బులు తేలిపోయే జాడలు కన్పించలేదు. రత్తాలు, బెస్తలు సముద్రంలో బాగా పైకి వెళ్ళాపు. ఆకాశంవేపు తలెత్తి చూశారు. భయం కరంగా వుంది. గాలిహోరు పెడుతూ వీస్తోంది. గంగమ్మతల్లి పరవళ్ళు త్రొక్కుతోంది. అలలు వందాలు వేసుకున్నట్టు ఉవ్వెత్తుగా గుఎరుతు ల్నాయి. కట్టమరం ఒడ్డుకు పడదామని రత్తాలు, తోటి బెస్తలు ప్రయ త్నించారు. సాధ్యపడలేదు.

తుపాను పోకళ్ళు కన్పించాయి. కట్టమరంమీద వుండటానికి సాధ్యం, కావడం లేదు. తెడ్డు వెయడానికి వీలుకాకుండా అలలు ముంచె త్తుతున్నాయి గాలి ఎడా పెడా కొడుతోంది. దారీ తెన్ను తోచడం లేదు. బలం కొద్దీ కట్టమరాన్ని గట్టిగా అంటిపెట్టుకుని వున్నారు. ఒక గంట అలా వుండగల్గారు. తుసాను ముదిరింది. కుంభవర్షం కురుస్తోంది లౌద్రరూపం దాల్చిన అలలలో మునకలు వేస్తున్నారు. చేతులు పట్టు తప్పాయి. కట్టమరంమీదనుంచి జారిపోయారు. ఎవరెక్కడున్నారో తెలి యలేదు. ఎటు కొట్టుకు పోతున్నదీ తెలియకుండా వుంది. మృత్యువులో పోట్లాడుతున్నారు ఎవరిమటుకు వారు ఆ నముద్రం మధ్య.

గట్టుని కోటమ్మ, గంగన్న భార్య, కూతురూ వచ్చి నిలబడ్డారు. రెప్పలు వాల్చకుండా చూశారు. రత్తాలు తిరిగి రాలేదు. తతిమ్మా బెస్త లుకూడా రాలేదు. చీకటి పడింది. తుఫాను అంతకంతకు హెచ్చింది, కోటమ్మ గుండెలు బాదుకుని ఏడ్చింది, కొడుకుకోసం. గంగన్న కూడా

ఏడ్చాడు చిన్న పిల్లవాడి మాదిరి. ఏం చేయడానికి పాలుపోలేదు. సత్తెమ్మ ఆడబిడ్డను ఓదార్చింది. భూషమ్మ లోలోపల కుమిలిపోయింది బావకోసం. ఆ పెనుగాలిలో అతికష్టంమీద ఇల్లు చేరుకున్నారు. అప్పటికి పాకకి కప్పు సగం ఎగిరిపోయింది. ఆ రాత్రి పాకలో వుండటం ప్రమాదం అని తెలుసుకున్నాడు ప్రక్కన పాకలు అప్పటికే చాలా కూలేయి లోపలినుంచి పనికి వచ్చే సామాను తీసుకుని కొంచెం దూరంలోవున్న ఒక పెద్ద బంగళా వసారాలోకి చేరారు బిక్కు బిక్కుమంటూ ఆ రాత్రి గడిపారు. రాత్రంతా తుఫాను జోరు తగ్గలేదు. వారి ప్రాణాలన్నీ రత్తాలుమీదే వున్నాయి. ఆ నాటి మధ్యాహ్నానిక గాలి విసురు తగ్గింది. వాన కొంచెం తెరిపిచ్చింది. సాయంకాలానిక ప్రశాంతపడింది.

తిరిగి సముద్రపొడ్డుకు వెళ్లి చూశారు కట్టమరాల జాడే లేదు. చూసి చూసి వెళ్ళిపోయారు. ఆ రాత్రి ఆ వసారాలోనే గడిపాడు గంగన్న, అధికార్లకి, రత్తాలు తుపానులో చిక్కుకున్న వైనం తెలిపి సహాయం అర్థించాడు.

మర్నాడు వుదయమే గంగన్న తన పాక దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఆ ప్రదేశమంతా పెద్ద చెరువై పోయింది. తన పాకీ తాలూకు కర్రలు ఆకులు తీసుకుని దూరంగా యింకో ఎత్తు జాగాలో పాక కట్టడానికి ఏర్పాటు చేశాడు. ముగ్గురి సాయంతో పాక తయారయింది సాయంకాలానికి కుటుంబాన్ని అక్కడకు చేర్చాడు.

కోటమ్మ, భూషమ్మ సముద్రపొడ్డుకు వచ్చారు. పోయిన కట్టమరాల అజా పజా తెలియలేదు. మొత్తం జనం యావత్తు లబోదిబోమని గోల పోడుతున్నారు.

కోటమ్మ గగ్గోలు పెట్టి ఏడుస్తోంది. కోటమ్మ యింటికి వెళ్ళింది భూషమ్మ ఒడ్డునుంచి కదల్లేదు. బావ తిరిగి వస్తాడని ఎదురు చూస్తోంది.

సముద్రంలోకి బెస్తలు తిరిగి కట్టమరాలలో వెళ్ళి చేపలు పట్టకొస్తున్నారు చేపలు పట్టందే వాళ్ళకి తిండి దొరకదు.

ఏ కట్టమరం ఒడ్డుకు వచ్చినా తన బావే వస్తున్నాడని అనుకొని దగ్గరగా వెళ్ళి చూసేది. రత్తాలు లేకపోవటం గమనించి కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టునునేది ఆస్పత్రి నుంచి గంగన్న తిరిగివచ్చాడు. మర్నాడే రాముని పంపించి వేస్తామన్నారని కోటమ్మతో చెప్పాడు. రాముడికి పూర్తి ఆరోగ్యం చేకూరింది రోగ చిహ్నాలు పోయాయి. అది సంతోష వార్త అయి రత్తాలు గురించిన వేదన యీ సతోషాన్ని అనుభవించనీయు లేదు.

గంగన్న వెళ్లి, భూషమ్మను ఒడ్డుకుం ఓదార్చి యింటికి తీసుకు వచ్చాడు.

మర్నాడు పది గంటలకు రాముడు ఆస్పత్రి వదిలివచ్చాడు. కొడుకుని తలచుకుని భార్యాభర్తలు వెక్కి వెక్కి ఏడ్చారు.

ముందు చేయవలసిన పని ఎవరికీ తోచలేదు. భూషమ్మ మరీ బాధపడుతోంది. ఆ సాయంకాలం ఒడ్డుకి వెళ్ళి కూర్చుంది. పరి పరి విధాల ఆలోచిస్తోంది భూషమ్మ. తనుకూడా బావతో పాటే సముద్రం లోకి పోదామా అనికూడ తలపోస్తోంది. కాని తిరిగి బావ వస్తాడే మోననే ఆశతో వెనుకడుగు వేస్తోంది. వేరే తలపే లేదు. అలలవంకా. కట్ట మరాలవంకా, చూస్తోంది ఆమెఆలోచనలు తీవ్రరూపం దాలుస్తున్నాయి ప్రొద్దు క్రుంకుతోంది. ఆమె ఆశలు సన్నగిల్లాయి ఆవేశం పెరిగింది. లేచింది అతివేగంగా నీళ్లల్లో దిగింది. వాహ్యాళికొచ్చిన జనానికిది అర్థం కాలేదు. అలలతో ఆట అనునుకున్నారు. భూషమ్మ మరీ లోతుకు వెళ్తోంది. జనం ఆమె ఆత్మాయిత్యం చేయబోతాందని గ్రహించారు. భూషమ్మ యింకా లోపలికి పోతోంది. అలలపైన తేలుతోంది. జనం

గొల్లుమని అరిచారు ఎవ్వరూ ధైర్యంచేసి హూకటంలేదు. ఆమెనురక్షించడానికి. కేకలు ఎక్కువయ్యాయి. గుంపు చేరాపు బొబ్బలు పెడుతున్నారు

ఇంతలో ఒక యువకుడు బాణం మాదిరి గుంపును చీల్చుకుని సముద్రంలోకి దూకాడు, పెద్ద చేపమాదిరి యీది భూషమ్మను పట్టుకున్నాడు. భుజంమీద వేసుకున్నాడు జనం యావత్తూ యువకుణ్ణి పొగిడారు.

యువకుడు భూషమ్మవంక ఆవేదనతో చూస్తున్నాడు. భూషమ్మ కళ్ళు తెరిచింది. ఆశ్చర్యపోయింది. "అ.! బావా!. నువ్వు ఎలావచ్చావు అంది.

"ఆ, నేనే రత్తాలు బావనే. ఎంత పని చేశావు భూష" అన్నాడు.

భూషమ్మ బావను చూసి మహానందం పొందింది. లేచినుంచుంది ఇద్దరూ ఇంటి ముఖం పట్టారు. అంతా ఆశ్చర్యపోయారు.

"భూషీ! ఇలా ఎందుకు చేసేవు? అని అడుగాడు రత్తాలు.

"నీకోసమే బావా. ఎంతకీ రాకపోతే నేనే బయలు దేరా. అయితే నీవెలా వచ్చావు?, అని అడిగింది కుతూహలంలో.

"తుఫానుకు మేం కొట్టుకుపోయాం. కట్టమరం ఎక్కడో పోయింది. తలోదారిన పడి సముద్రం మీద ఈదుకుంటూ ఎక్కడెక్కడికో పోయాం నేనుమరో ముగ్గురం ఇక్కడికి ఎనిమిది మైళ్ళదూరంలో ఒడ్డుకుచేరాం. ఒడ్డున మమ్మల్ని ఎవరో తీసి ఆస్పత్రిలో చేర్చారు. నిన్న ఉదయానికి బాగా తెలివొచ్చింది. ఆస్పత్రిలో ఉన్నాం, ఇవ్వాళ ఉదయం వరకు. తర్వాత లారీలో మమ్మల్ని యక్కడకు చేర్చారు. వన పాతపాక లేదుగా; వెతికివెతికి కొత్త పాక తెలుసుకున్నా రాంగానే

నన్ను అంతా కావలించుకుని ఏడ్చాతు. తర్వాత నీ కోసం చూశాను. అన్ని ప్రక్కలా. నవ్వురాలేదు. అమ్మని అడిగాను, ఒడ్డున వున్నావని చెప్పింది. వచ్చాను ఒడ్డుకి. వెతుకుతున్నా నీకోసం. ఇంతలో గోల విని పిలిచింది.

ఎవరో సముద్రంలో పడ్డారంటే రక్షించేందుకు దూకాను. నిన్నే రక్షించేందుకు దూకాను భూషీ, అని ముగించాడు.

ఇంతలో పాక వచ్చింది.

భూషమ్మ వృత్తాంతం విని అంతా మరీ ఆశ్చర్య పోయారు.

ఆ రాత్రి పెద్ద పండుగ చేసుకున్నారు. మాటల సందర్భంలో భూషమ్మ రత్నాలు కిచ్చేందుకు నిశ్చయించుకున్నారు త్వరలో ఆమూడు ముళ్ళు వేయించాలనుకున్నారు. మర్నాడు రాఘవులు: కోటమ్మ రత్నాలు తిరిగి బందరు కోటకు ప్రమాణమయ్యారు.